

Јелена Бањац

Капије и амбијенти
Гибралтара на Дунаву
Вере Зарић

МУЗЕЈ ГРАДА
НОВОГ САДА

CITY MUSEUM
OF NOVI SAD

Издавач
Музеј града Новог Сада, Петроварадин, Тврђава 4
www.museumns.rs

За издавача
MSc Весна Јовичић, директор

Аутор каталога
Др Јелена Бањац, музејски саветник, историчар уметности

Аутор изложбе
Вера Зарић

Рецензент
Милош Арсић, музејски саветник, историчар уметности

Лектор
Гордана Ђилас

Фотографија
Феђа Киселички

Припрема и штампа
ЈП Службени издаци, Београд

Техничко уредништво
Simulta, Нови Сад

Тираж
300

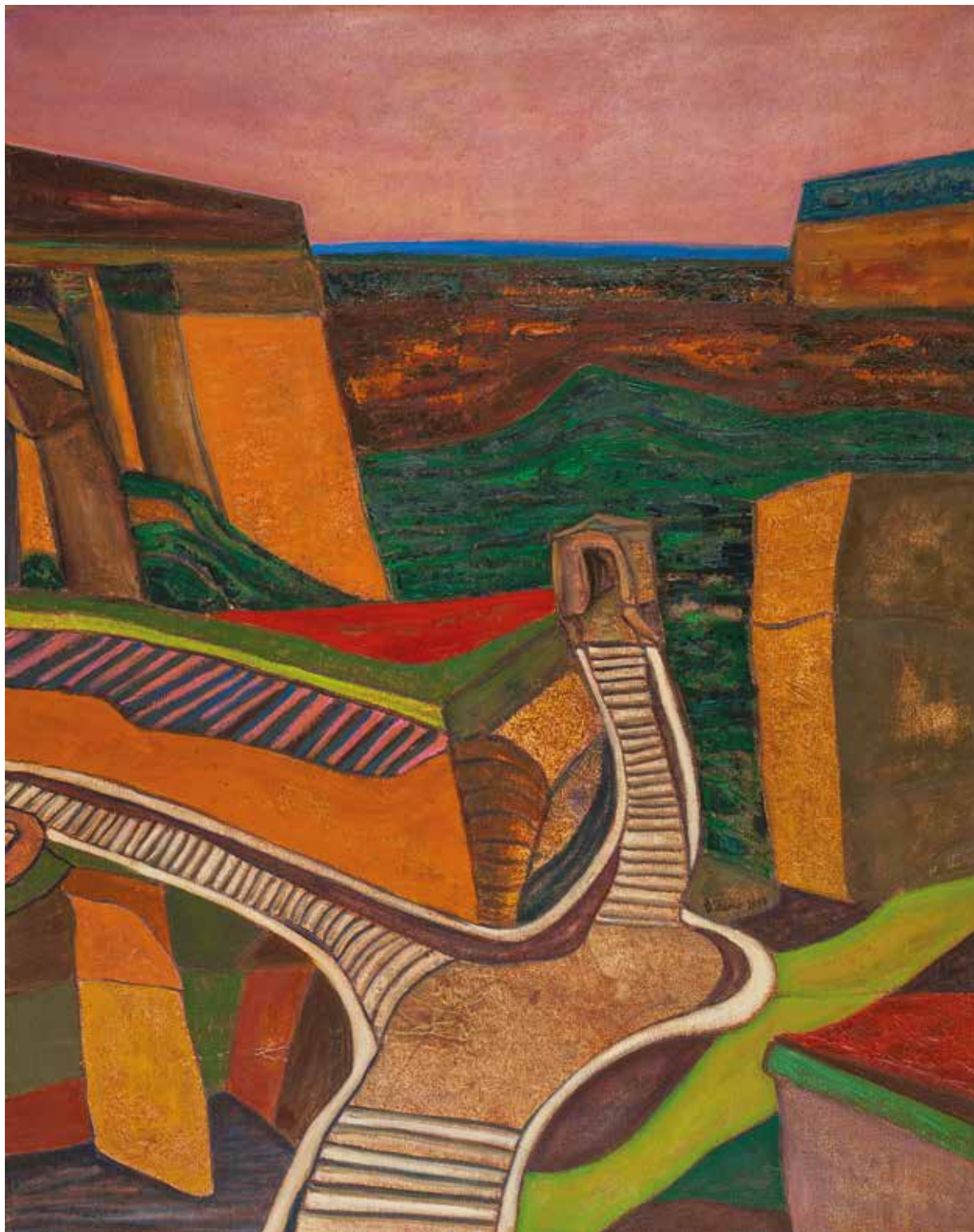
ISBN 978-86-7637-115-0

Публиковање каталога и реализацију изложбе
омогућила је Управа за културу града Новог Сада

Јелена Бањац

Капије и амбијенти
Гибралтара на Дунаву
Вере Зарић

Нови Сад 2017

Сл. 1 *Мала кайија*
(2017)
уље на платну

Садржај:

Јелена Бањац | 7
Капије и амбијенти Гибралтара на Дунаву Вере Зарић

Каталог циклуса | 47
Капије и амбијенти Гибралтара на Дунаву

Биографија Вере Зарић | 64

Библиографија (избор) | 74

Сл. 2 Каменичка кайија (2017)
уље на платну

КАПИЈЕ И АМБИЈЕНТИ ГИБРАЛТАРА НА ДУНАВУ ВЕРЕ ЗАРИЋ

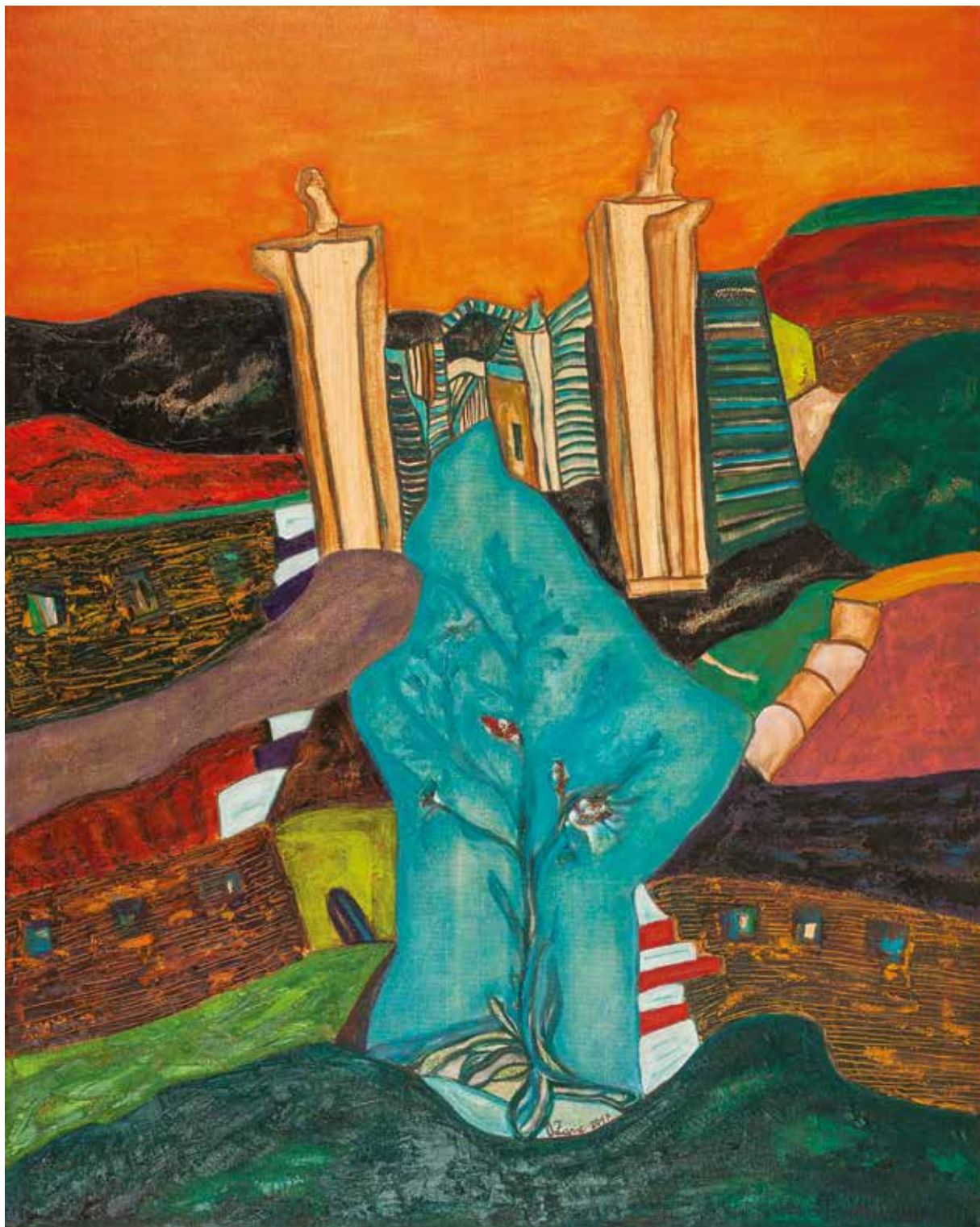
У свом атељеу на Петроварадинској тврђави, Вера Зарић предано ради дуже од четири деценије, стекавши статус значајног аутора у ликовном стваралаштву културних простора некадашње Југославије. Уметница особеног ликовног израза, остварила је обиман опус. Осим велике продукције, Верин уметнички рад се одликује и великом изложбеном активношћу. Своја дела је представила на 40 самосталних и многобројним колективним изложбама у земљи и иностранству. Многи историчари уметности и критичари писали су о аутентичним сликарским визијама уметнице, а њихова тумачења и анализе Вериног стваралаштва објављени су у каталозима бројних изложби и стручним часописима.¹

Вера Зарић је рођена у Београду 1948. године, а након завршетка београдске Академије уметности (1971) настанила се у Новом Саду и бавила ликовном педагогијом као професор у новосадским средњим школама. На почетку своје уметничке каријере претежно се бавила цртежом и графиком. Њени најранији цртежи и слике били су асоцијативног карактера, да би потом у своја дела увела мотиве попут имагинарних предела, античких грађевина и древних градова, сакралне архитектуре и ентеријера храмова. Потврдивши се као вешт и сигуран цртач, током осме деценије 20. века своју ликовну акцију наставила је махом у техници сликарства у којој њен сликарски сензибилитет и уметничко биће постижу пуни интензитет. Потом, у своја дела уводи

Сл. 3 Молинаријева кайија
(2017) уље на платну

Сл. 4 Пути њрема
Молиларијевој
кайији (2017)
уље на платну

митолошке приче, догађаје из Старог и Новог завета, теме из историје уметности и минулих историјских епоха. Ствара у циклусима, враћајући се на поједине мотиве, укључујући у своје слике реминисценције на богато уметничко наслеђе древних култура.²

Циклус слика и цртежа Вере Зарић *Кайије и амбијентни Гибралтара на Дунаву* логички је наставак циклуса *Градови и имагинарни градови* у оквиру којег је уметница остварила многобројна дела инспирисана градовима и амбијентима које је доживела. Градови које је посетила, али и они у којима никада није била, неисцрпна су тема креативног изражавања уметнице у протеклим деценијама. Своја промишљања о виђеном и доживљеном Вера је транспоновала у серије ликовних представа изведених у различитим техникама. Дакако да ту није реч о реалистичким, нити документарно забележеним сликама одређених предела. Њене представе архитектонских целина посве су субјективни прикази доживљеног, уметничке визије које су неретко без упоришта у реалности, али са извесним наговештајем о мотивима који су ауторку подстакли на креативну акцију. О процесу свог рада и сликарском методу уметница је говорила: „Раније смо доста путовали и увек сам код себе имала блок и правила скице које нису цртежи у правом смислу речи, него су само забелешке које само мени нешто значе. И баш те рудиментарне забелешке које имају неки сублимирани доживљај за мене су биле драгоцене и ја сам из тога могла да урадим и графику и слику и то у различитим техникама, било темперама и воденим бојама или уљану слику.”³ Ликовним језиком материјализовани утисци и емоције иницирани одређеним амбијентом или фасцинантним пределом, особеном архитектонском целином или духом места, окоснице су неисцрпне теме Вериног опуса *Градови и имагинарни градови*, чији је део нови циклус остварења са мотивима *Гибралтара на Дунаву*.

Слике и цртежи циклуса *Кайије и амбијентни Гибралтара на Дунаву* представљене су на истоименој изложби у Музеју града Новог Сада према концепцији Вере Зарић у својству аутора изложбе. Избор радова за експозицију извршила је уметница, а чине га 53 дела реализована током 2016. и 2017. године – 21 уље на платну и 32 цртежа у комбинованој техници: туш у боји, оловка, оловке у боји и уљани пастел на

Сл. 5 Дворска кайија (2017)
уље на платну

Сл. 6 Плави йуџ (2017)
уље на платну

препарираним акварел папиру или картону. Познаваоци стваралаштва Вере Зарић приметиће да је у раду на новом опусу уметница остала доследна свом стилу ликовног израза и поетици. Нов је мотив овог циклуса – *Гибралтар на Дунаву*.

У јавности често употребљавана синтагма *Гибралтар на Дунаву* означава најбоље очуван фортификацијски објект из 18. века у Европи – Петроварадинску тврђаву у Новом Саду. Када је и како синтагма први пут употребљена није нам познато. Налазимо је у литератури и новинским чланцима који датирају дуже од пола века. Историчари су својевремено применили аналогију између Петроварадинске тврђаве и Гибралтара, утврђења које штити улаз у Средоземно море из Атлантског океана, које се столећима сматрало неосвојивим.⁴ Са бројним одбрамбеним бедемима, шанчевима, војним објектима и подземним галеријама Петроварадинска тврђава такође је била неосвојива за некадашњу ратну технику. Из тог разлога синтагма *Гибралтар на Дунаву* истрајно егзистира међу историчарима и заљубљеницима у историју монументалног утврђења на високој стени десне обале Дунава, саграђеног у периоду од 1692. до 1780. године, према пројекту једног од водећих градитеља војних утврђења у Европи 17. века, француског војног архитекте маркиза Себастијана Вобана (1633–1707).⁵ Изградња се одвијала у етапама, током владавине пет аустријских царева – Леополда I, Јосифа I, Карла VI, Марије Терезије и Јосифа II. Први план за изградњу је израдио инжењерски пуковник гроф Матијас Кајзерсфелд, чувени градитељ бројних утврђења, међу којима и оних у Осијеку, Будиму и Сегедину. Осим њега, за изградњу Петроварадинске тврђаве били су задужени гроф Луиђи Марсиљи, војни градитељи Вамберг, Гисенбир, Доксат, Манет, Шредер, а градњу су надзирали принц Савојски, гроф Карафа, престолонаследник Јосиф и фелдмаршал Капрара.⁶ Данашњи изглед фортификације у великој мери одговара њеном изгледу у 18. веку. Након 1948. године Петроварадинска тврђава је стављена под заштиту државе као историјски споменик од великог значаја. До 1951. била је војни објект, а након те године долази под цивилну управу и постаје важно културно средиште Новог Сада са многобројним уметничким атељеима који формирају јединствену уметничку колонију.

Петроварадинска тврђава са Подграђем простор је у коме Вера Зарић проводи свој век и који је, по речима уметнице, за њу увек био посебан амбијент, а до сада није био у центру њеног уметничког интересовања. С времена на време извела би понеку представу Тврђаве, али је последњих година осетила снажну потребу да ведуте и амбијенте кроз које сваког дана пролази прикаже у серији радова. Инспирирана богатом историјом, специфичном архитектуром монументалног утврђења узбудљивих архитектонских решења, Вера је започела рад на новом циклусу. Радила је системски, врло концентрисано и посвећено, различитим техникама и на различитим форматима. Сликала је на основу скица које је начинила у екстеријеру на локацијама на Тврђави које су за њу имале посебно значење. У раду се послужила старим гравирама и мапама Петроварадинске тврђаве из 18. и 19. века, као и фотографијама утврђења из раних деценија 20. века. Иницирана, пре свега, архитектуром фортификације, уметница је остварила циклус слика и цртежа у које је транспоновала своје импресије и опажања стечена током деценија проведених на Тврђави. По Вериним речима, од 1973. године, када је добила атеље на Тврђави, скоро свакодневно долази у свој радни простор без обзира на околности и да ли ће тог дана снимати или само контемплirati у атељеу. „Цео свој живот сам уложила у сликање. Од како сам добила атеље 1973. практично сваки дан долазим на Тврђаву. [...] себи сам поставила приоритете да сваки дан дођем у атеље, макар да омиришем слике, ако већ не стигнем нешто да урадим. Тај огромни рад резултирао је заиста мноштвом слика.”⁷

Слике и цртежи Вере Зарић са мотивима *Гибралџара на Дунаву* упечатљива су ликовна дела без фигуралних представа и наратије, без стварних или имагинарних догађаја из историје овог монументалног здања. Енергичним потезима, каткад наглашавајући контуре приказаних форми, уметница је представила бројне визуре моћне утврде и елемената њене архитектуре. Своје композиције најчешће гради вертикалним низањем планова један изнад другог, плошно приказујући простор, разлажући облике на основне геометријске форме. Простор слике гради плановима бојених површина интензивне карминцрвене, зелене, наранџасте, смеђе, нијансама окера, теракоте, љубичасте, плаве или пастелних

Сл. 7 Кайија Карла VI (2017)
уље на платну

Сл. 8 *Кайија Карла VI* (2016)
уље на платну

Сл. 9 *Дереџије на Дунаву* (2016)
уље на платну

тонове зелене. Представљени амбијент уметница посматра из више тачака, што резултира појавом неколико перспективних схема на делима и чини да се приказани простор перцепира као ирационалан и метафизички. О свом схватању приказивања архитектуре у уметности Вера Зарић је саопштила: „[...] архитектура, посматрана споља или изнутра, јесте управо простор у експанзији, дакле простор који на посматрача делује усредсређеним силама. Другим речима, то је архитектура виђена и доживљена као „деловање”, а не као опис или саопштавање једног градилачког чина. Била би то затим и представа која се лишава волумена, тежине, тродимензионалности, подробног и прецизног описа детаља [...] долази до покретања и помицања саставних делова, настају магичне, калейдоскопске представе у којима је илузија светлости исто тако стварна као и камени капител.”⁸ Верини прикази амбијената Тврђаве, зидина, осматрачница, путева, степеништа, пролаза, тунела, бедема, мостова и капија, представљени са извесном наивношћу, резултирали су узбудљивим композицијама које истовремено одају утисак стабилности и вековне постојаности Петроварадинске тврђаве и некакве пулсирајуће енергије какву ауторкине слике и цртежи садрже.

Називе слика и цртежа новог уметничког циклуса ауторка је формулисала пажљиво, дуго промишљајући о представљеном. Стога су информације уметнице о иницијалним мотивима за настанак ликовних дела у сагледавању овог опуса важне. Примећујемо да у фокусу Вериног интересовања није био целокупан комплекс Петроварадинске фортификације већ углавном Горњи плато, Хорнверк и Подграђе утврђења. Разлог налазимо у чињеници да су амбијенти приказани на Вериним сликама управо они којима најчешће пролази, на које је свакодневно упућена, о којима контемплира и има искуство њиховог непосредног доживљаја. Као што је бојом на цртежима и сликама циклуса *Градови и имагинарни градови* материјализовала своје утиске са стварних и имагинарних путовања, ауторка је *иуишувала* кроз време и простор древне утврде, на себи својствен начин транспонујући виђено и доживљено у дела из циклуса *Кайије и амбијентии Гибралџара на Дунаву*

Мотивски репертоар новог опуса Вере Зарић чине амбијенти Петроварадинске тврђаве, међу којима се уочава неколико целина – капије,

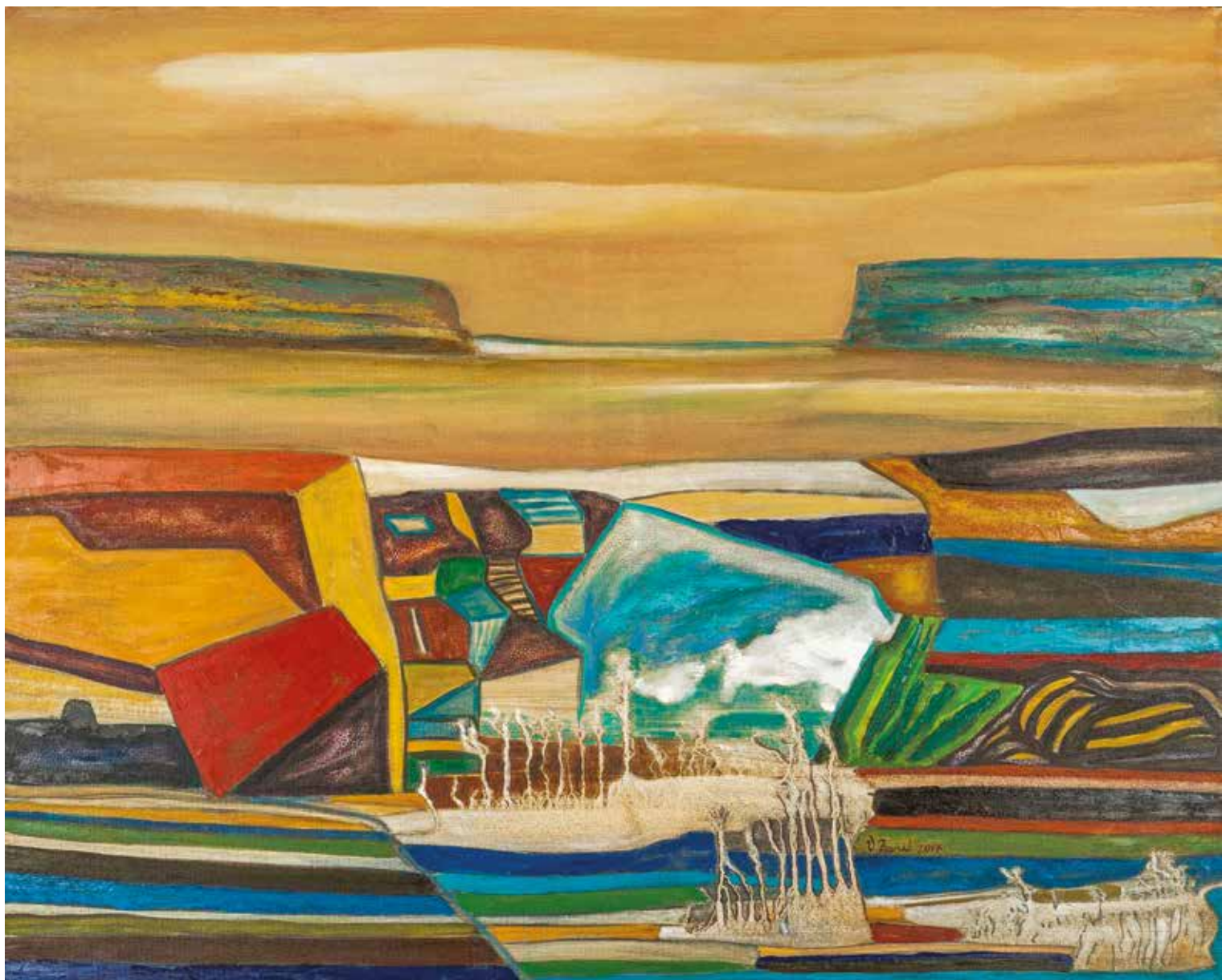
Сл. 10 Прелаз ĩреко Дунава (2017)
уље на платну

Сл. 11 *Фортификација* (2017)
уље на платну

објекти на Тврђави, ведуте у Подграђу, представе утврђења посматрано са обале Дунава и серија ликовних приказа базираних на цртежима подручја Тврђаве на картама из 18. и 19. века. Петроварадинске капије су апострофиране у називу циклуса, а уметница их је приказала на неколико дела, поједине и више пута. Импозантна барокна капија Карла VI је мотив два уља на платну. Особена је по најдужем сталном мосту на Тврђави и запису на каменом венцу са 1780. годином, која означава завршетак изградње утврђења. Носи име по оцу Марије Терезије, Карлу VI (1711–1740) који никада није био на Тврђави.⁹ На хоризонталној композицији, деформисане перспективе, сликаној загаситим, пастелним тоновима, централно место није дато капији, већ дрвеном мосту који ка њој води, док се у првом плану налази део бедема утврђења (сл. 7). На другој композицији истог имена, визура је истоветна, форме геометризоване, а колорит у нијансама зелене и мрке (сл. 8). Једна од најмонументалнијих капија на Тврђави налази се на улазу у полукружно засведен тунел и главна је комуникација према Горњем платоу.¹⁰ Вера ју је представила на слици *Дворска капија* на којој је капија симплификовано приказана у средишту сцене, а околни бедеми и шанчеви сликани плошно и схематизовано (сл. 5). На цртежу *Мала капија* представљено је велико степениште које води од самостана Светог Јурја у Подграђу до мале класицистичке капије на улазу у тунел којим се стиже до Горњег бастиона названог по војсковођи Лудвигу Баденском (1655–1707)¹¹ (сл. 1). Исти мотив великог степеништа, сличног композиционог решења, приказан је на цртежу *Сахај кула* (сл. 29).

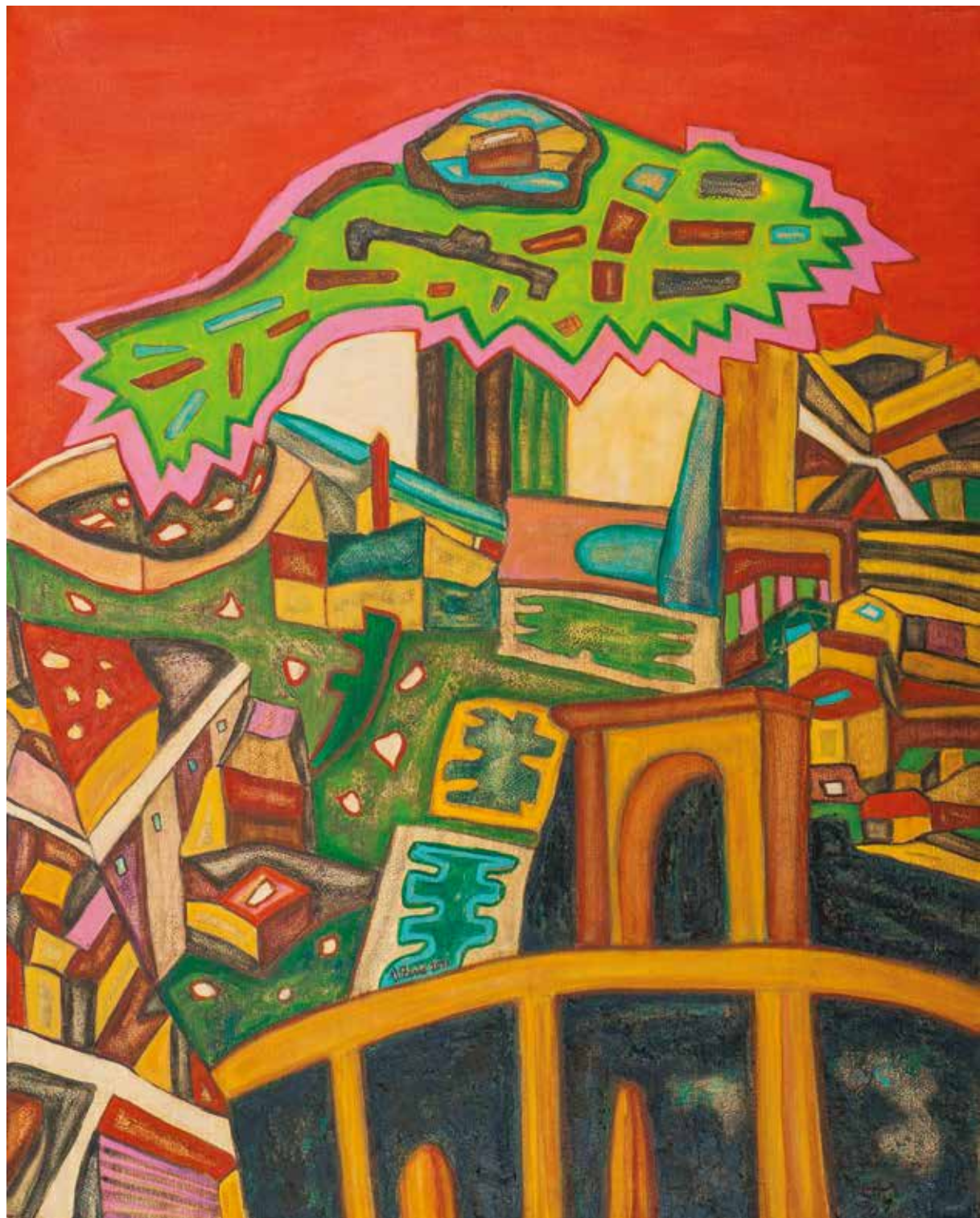
Чест мотив слика и цртежа новог уметничког циклуса Вере Зарић је Молинаријева капија, названа по барону Антону Молинарију (1820–1904), генералу и бившем команданту Петроварадинске тврђаве.¹² На слици *Пути према Молинаријевој капији* Вера је остварила надреални амбијент са плавим путем који кроз капију пролази, на коме је симболичан и загонетан елемент у виду виталног и младог стабла. (сл. 4). Исто композиционо решење ауторка је применила на цртежу *Према Везирицу* (сл. 30). Уље на платну *Плави пут* такође је за полазиште имало Молинаријеву капију, као и цртежи *Пути кроз средњи ниво Тврђаве* (сл. 22) и *Раскрсница* (сл. 28). На слици *Каменичка капија* мотив је комуникација

Сл. 12 *Подграђе Пејроварадинске џрђаве* (2017)
уље на платну

Сл. 13 *Путі
кроз Тврђаву
са фраіменійіма
Градића* (2017)
уље на платну

Сл. 14 Одбрана
ігорњеї
ірудобрана (2017)
уље на платну

Сл. 15 Сјоредни
йушеви кроз
Тврђаву (2017)
уље на платну

Сл. 16 *Ток Дунава
са фраіменііма
караііа са Тврђаве*
(2017)
уље на платну

која води ка Сремској Каменици, једина сачувана од три колико их је са овим називом на Тврђави било¹³ (сл. 2). У средишту сцене су високи вертикални ступци капије између којих се, у перспективи, удаљава пут, док су зидови бочних бедема приказани у виду колористичких појасева који се нижу један изнад другог. На цртежу *Ѕјоредна кайија* ауторка је представила излаз из тунела у склопу Горњег бастиона Лудвига Баденског са тунелским сводом и степеништем представљеним у искривљеној перспективи, изломљених линија (сл. 36). На цртежу *Унуџрашњостѝ Беоџрадске кайије* Вера је представила више просторија, одвојених ступцима на којима почивају полуобличасти сводови ентеријера најмонументалније сачуване капије на Петроварадинској тврђави, саграђене 1753. године у класицистичком стилу¹⁴ (сл. 23). Улаз у тунел на Горњем Лудвиговом бастиону којим се силази у Подземне војне галерије, представљен је на цртежу *Улаз у Подземне војне ѱалерије* (сл. 37). Четири спрата полуоблично засведених просторија и тунела испод површине тла, са пушкарницама, одмориштима, барикадама и минским пољима, грађено је од 1765. до 1776. године, у време цара Јосифа II.¹⁵ Надреалној атмосфери доприносе црвено-бела и плаво-бела шаховска поља, која „увлаче око посматрача у игру разнобојних геометријских одељака”.

Цртеж *Бастѝон цара Леоџолда* је геометријски сведен плошни приказ зидина са голим гранама стабала и осматрачницом у првом плану композиције (сл. 47). Назван је по аустријском цару Леополду I Хабзбуршком (1657–1705) и први је објекат изграђен на Петроварадинској тврђави. Мотив цртежа *Бастѝон царице Марије Терезије* је најдужи бастион на Тврђави, саграђен на стени изнад Дунава (сл. 46). Назван је по аустријској царици која је владала од 1740. до 1780. године, а која на Тврђави никада није била.¹⁶ Верин цртеж са представом овог здања приказује имагинарни амбијент који, у централном делу композиције, садржи мотив стабла голих грана на отвореном простору. Горњи део ове сцене затвара зелено-смеђи фриз – асоцијативна евокација на сецесијске орнаменте вегеталних врежа. Динамичним потезима, наглашеном контуром експресионистичког приступа, уметница је на цртежу *Тоџовске шуѝе и коњушнице* приказала несвакидашњи поглед на зграду из прве половине 19. века у којој се, од 1974. године, налази двадесетак атељеа новосадских уметника,

међу којима је и њен атеље¹⁷ (сл. 31). Мотив цртежа *Једноставна касарна* јесте једноставно архитектонско здање мирних фасадних површина, из средине 18. века, смештено на Горњем платоу Тврђаве (сл. 38). Из Верине визуре, она је све осим једноставна. Представљена је у виду високог утврђења без улазних врата, зидана опеком, са два монументална димњака и три мала прозора у горњим зонама фасадног платна, од којих је средишњи бифора. Драматичну и метафизичку атмосферу појачава црно-бело шаховско поље на тлу и окерноранцасто небо.

Подграђе у подножју Петроварадинске тврђаве као стално утврђење опасно бедемом са војним, стамбеним и административним зградама, уређено је између 1714. и 1742. године. Некадашњи изглед овог дела Тврђаве очуван је у знатној мери и представља јединствену барокну архитектонску целину са високим кућама, гломазних кровова, малим двориштима и уским улицама.¹⁸ На Вериним цртежима и сликама са мотивима из Подграђа уочава се већа слобода ауторке у сликарском и цртачком приступу у настојању даведу приказе онако како их доживљава а не како их види. Композиције са мотивима из Подграђа углавном су асоцијативног карактера, а њихови називи представљају разрешења на нашу упитаност о приказаном: *Градић* (сл. 20), *Војни објекти у Подграђу* (сл. 42), *Градић зими* (сл. 41), *Подграђе* (сл. 40), *Складишта у Градићу* (сл. 51). Уметница је дала приказе амбијената Подграђа у деформисаној перспективи, површина сведених на основне геометријске форме, углавном посматране из визуре Горњег платоа Тврђаве. Издваја се цртеж *Кровови*, случајна или хотимична евокација на стваралаштво Егона Шилеа, уметника чији рад Вера Зарић, по сопственим речима, особито цени. На појединим композицијама ауторка је реализовала имагинарне, симболичне представе Градића, попут острва на Дунаву посматраног из птичје перспективе, или апстрактне композиције неодређених облика криволинијских форми, за које је инспирацију пронашла на старим мапама утврђења. У оквиру Циклуса је и низ приказа Тврђаве посматране са Дунава или са новосадске обале као што су *Дереџије на Дунаву* (сл. 9), *Петроварадинска тврђава са Дунава* (сл. 43) или *Прелаз преко Дунава* (сл. 10) инспирисан старом гравиром на којој је представљен Хагенов понтонски мост, који је био у употреби од 1788. до 1918. године.¹⁹

Сл. 17 Велика окука (2017)
уље на платну

Сл. 18 Фраїменїи Тврђаве
и Градића (2017)
уље на платну

Сл. 19 Конфигурација
(2017)
уље на платну

Подстакнута представама Тврђаве са старих мапа из 18. и 19 века, уметница је реализовала бројне приказе амбијената *Гибралџара на Дунаву*. То је целина у оквиру циклуса, са композицијама асоцијативног карактера у које је интегрисан схематизовано представљен тестерасти опкоп тлоцрта тврђавског комплекса у различитим констелацијама са околним тереном, засновано на старим картографским приказима подручја и креативној инвенцији уметнице – *Ток Дунава са фрајментима караџа са Тврђаве* (сл. 16), *Велика окука* (сл. 17), *Одбрана јорњеј људобрана* (сл. 14). Истој целини припадају и асоцијативне композиције, загаситог колорита мрких нијанси са акцентима зелене, наранџасте или црвене – *Избор караџа из 18. и 19. века* (сл. 49), *Карџе објекаџа на Горњем нивоу Тврђаве* (сл. 52), *Пуџеви кроз Тврђаву са карџама из 18. и 19. века* (сл. 48) и друге. Поменуто дела својеврсна су реминисценција опуса *Са Варадинских райорџних караџа* сликара Петра Ђурчића, Вериног супруга. Своју фасцинацију картографским приказима Петроварадинске тврђаве старим више од два века, уметници су транспоновали у уметничка дела.

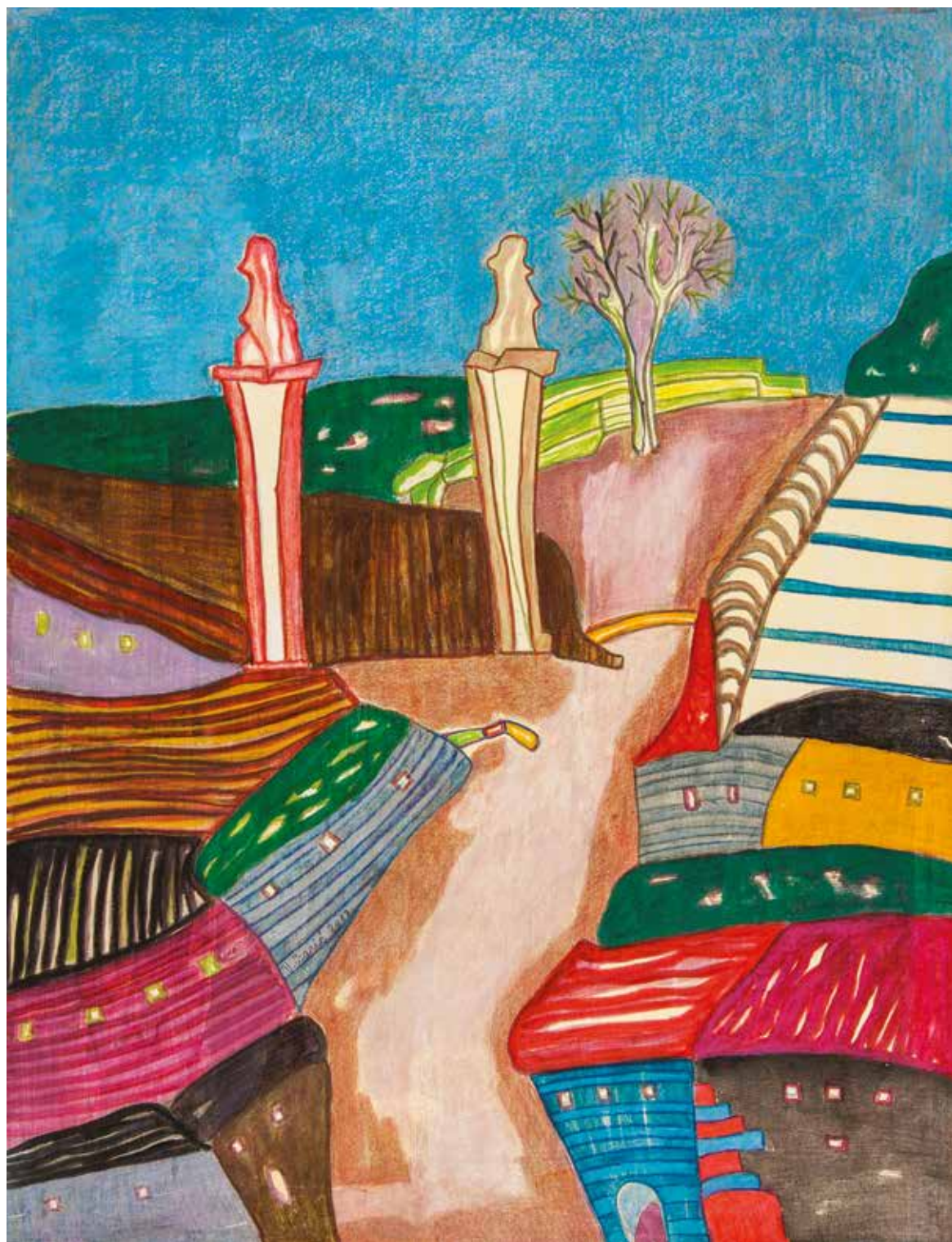
Ликовне визије простора у којима је Вера Зарић боравила у реалности, као и оних које је надоградила сопственом маштом, амбијенти о којима је контемплирала удивљена историјом, естетиком и уметничким наслеђем, чине велики део мотивског репертоара стваралаштва уметнице. Запажања и утисци о амбијентима Петроварадинске тврђаве побудили су њене сензације и покренули је на креативну акцију. Њено страшно обожавање уметничког наслеђа резултирало је новим опусом *Кайије и амбијентџи Гибралџара на Дунаву* – својеврсном уметничком топографијом Петроварадинске тврђаве. Уметница снагом уметничког доживљаја узима из културног наслеђа естетску грађу сопственог дела.²⁰ Њена остварења нису идиличне, нити посве реалне представе амбијената древне утврде, већ бојом и линијом отелотворени доживљаји, и импресије, проматрања и размишљања о простору у коме проводи свој век. Мајестетична је и свевременска атмосфера ових упечатљивих ликовних остварења, обременених снагом коју Тврђава носи. Снагом моћи неосвојене утврде и снагом узвишеног естетског доживљаја архитектонског ремек дела. У новом опусу Vere Зарић *Кайије и амбијентџи Гибралџара на Дунаву* линијом и бојом је отеловљена ода снази државе која је утврђење монументалне архитектуре подигла и признање генију њених градитеља.

Сл. 20 *Градун* (2017)
уље на платну

Сл. 21 Амбијенѝ Тврђаве са заборављеним
минским јољима (2017)
уље на платну

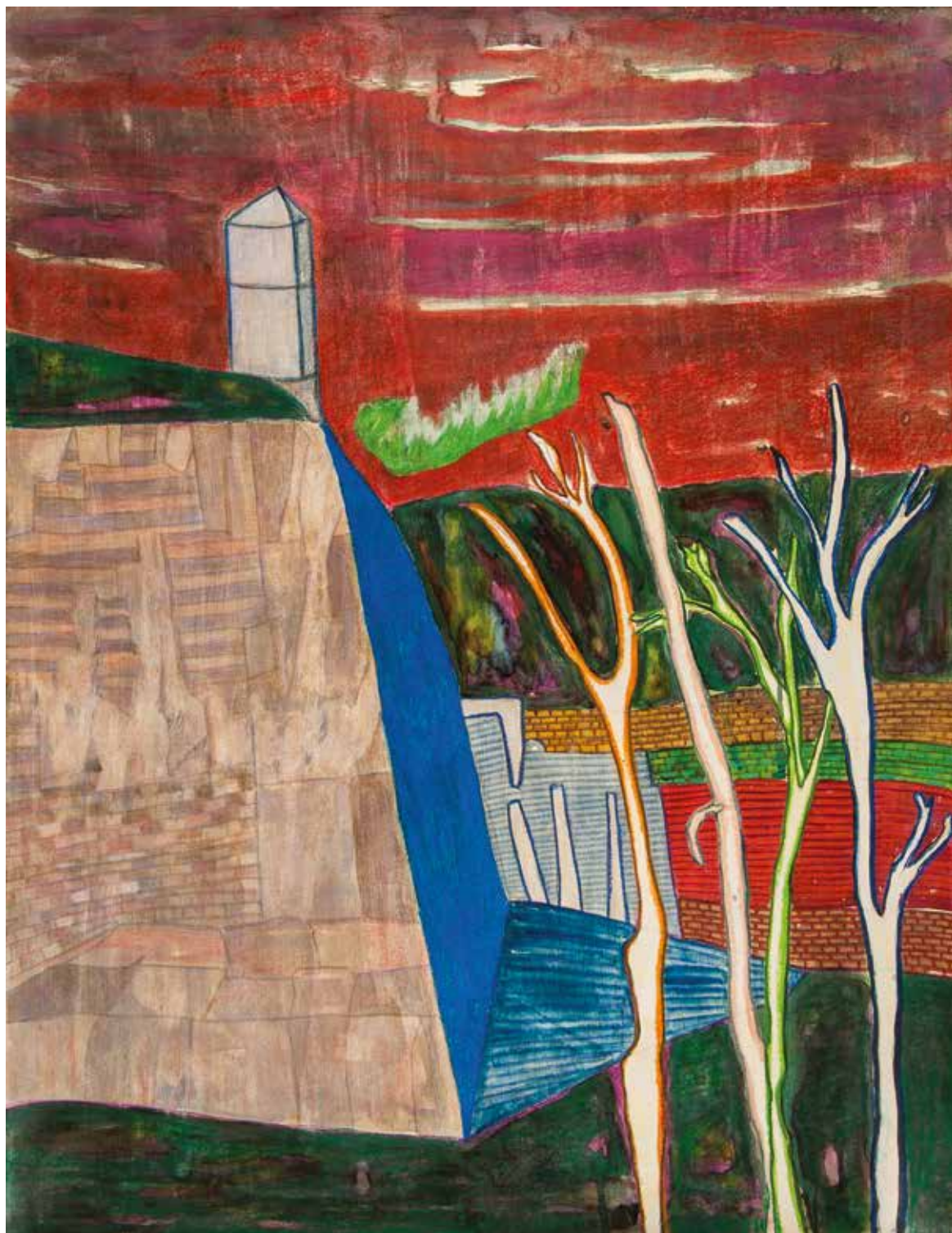
Сл. 22 *Путј кроз средњи
ниво Тврђаве* (2017)
комбинована
техника на папиру

Напомене

- 1 Видети избор из библиографије о стваралаштву Вере Зарић у овом каталогу.
- 2 Ј. Бањац, *Вера Зарић – цртежи и слике из њеног збирке Завичајне галерије Музеја града Новог Сада*, Музеј града Новог Сада, Нови Сад 2011, 5.
- 3 Н. Попов, „Вера Зарић: Посебна хармонија нарочитих боја”, *Дневник*, 4. 4. 2015.
- 4 На арапском *Џедел ал-Тарик* значи Тарикова планина. Тврђаву Гибралтар саградио је берберски војсковођа Тарик, након арапске инвазије на Пиринејско полуострво у 8. веку. У 15. веку Шпанци су га коначно освојили а утврђење ојачали.
- 5 Ж. Марковић, *Petrovaradinska tvrđava. Vodič*, Музеј града Novog Sada, Novi Sad 1989, 5. О Петроварадинској тврђави у Новом Саду, једној од најзначајнијих фортификација у Европи, још увек немамо свеобухватну, научну монографску студију у којој би била расветљена бројна питања из историје и архитектуре овог споменика. Публикован је већи број популарних издања са основним информацијама о Тврђави, као и појединачни стручни и научни текстови о одређеним питањима из прошлости овог здања, али је научна монографија о Петроварадинској тврђави као споменику културе од великог значаја, изостала. У тексту смо користили публикацију Живка Марковића *Petrovaradinska tvrđava. Vodič*, издање Музеја града Новог Сада из 1989. године, која је доживела више реиздања и многим каснијим истраживачима послужила као извор основних информација о Тврђави, и треће издање публикације Живка Марковића *Петроварадинска тврђава и Подграђе*, објављено у Новом Саду 2005.
- 6 Ж. Марковић, *нав. дело*, 5; Ж. Марковић, *нав. дело*, 8–9.
- 7 Н. Попов, *Исцйо*.
- 8 В. Зарић, *Вера Зарић*, „Архитектура у графици или архитектура као повод за графику”, каталог изложбе, Коларчев народни универзитет, Београд 1983, 2.
- 9 Ж. Марковић, *нав. дело*, 57; Ж. Марковић, *нав. дело*, 42.
- 10 Ж. Марковић, *нав. дело*, 37; Ж. Марковић, *нав. дело*, 36.
- 11 Ж. Марковић, *нав. дело*, 8–9; Ж. Марковић, *нав. дело*, 13.
- 12 Ж. Марковић, *нав. дело*, 38; Ж. Марковић, *нав. дело*, 45.
- 13 Ж. Марковић, *нав. дело*, 39; Ж. Марковић, *нав. дело*, 47.
- 14 Ж. Марковић, *нав. дело*, 86; Ж. Марковић, *нав. дело*, 81.
- 15 Ж. Марковић, *нав. дело*, 55; Ж. Марковић, *нав. дело*, 21.
- 16 Ж. Марковић, *нав. дело*, 16; Ж. Марковић, *нав. дело*, 28.
- 17 Ж. Марковић, *нав. дело*, 42; Ж. Марковић, *нав. дело*, 50.
- 18 Ж. Марковић, *нав. дело*, 61; Ж. Марковић, *нав. дело*, 68–69.
- 19 Ж. Марковић, *нав. дело*, 62.
- 20 G. Šarčević, *Iz škrinje snevača*, Galerija savremene likovne umetnosti, Novi Sad 1991, 5.

Сл. 23 Унутрашњост Београдске кайије (2017)
комбинована техника на папиру

Сл. 24 *Осмайрачница*
(2016/17) комбинована
техника на папиру

КАТАЛОГ ЦИКЛУСА КАПИЈЕ И АМБИЈЕНТИ ГИБРАЛТАРА НА ДУНАВУ

Слике

- 1 | **Мала кайија** (2017)
Уље на платну; 100 × 80 cm
Сигн.: с. д. лат.: *V. Zarić 2017*
- 2 | **Каменичка кайија** (2017)
Уље на платну; 80 × 100 cm
Сигн.: д. л. лат.: *V. Zarić 2017*
- 3 | **Молинаријева кайија** (2017)
Уље на платну; 80 × 100 cm
Сигн.: с. л. лат.: *V. Zarić 2017*
- 4 | **Пуџи према Молинаријевој кайији** (2017)
Уље на платну; 100 × 80 cm
Сигн.: д. с. лат.: *V. Zarić 2017*
- 5 | **Дворска кайија** (2017)
Уље на платну; 80 × 100 cm
Сигн.: с. л. лат.: *V. Zarić 2017.*
- 6 | **Плави џуџи** (2017)
Уље на платну; 80 × 100 cm
Сигн.: д. д. лат.: *V. Zarić 2017*
- 7 | **Кайија Карла VI** (2017)
Уље на платну; 80 × 100 cm
Сигн.: с. лат.: *V. Zarić 2017*
- 8 | **Кайија Карла VI** (2016)
Уље на платну; 60 × 60 cm
Сигн.: д. л. лат.: *V. Zarić*

Сл. 25 *Водени транспорт* (2016/17)
комбинирана техника на папиру

- 9 | **Дереїлије на Дунаву** (2016)
Уље на платну; 80 × 100 cm
Сигн.: с. лат.: V. Zarić 2016
- 10 | **Прелаз њреко Дунава** (2017)
Уље на платну; 80 × 100 cm
Сигн.: с. л. лат.: V. Zarić 2017.
- 11 | **Форџификација** (2017)
Уље на платну; 80 × 100 cm
Сигн.: д. д. лат.: V. Zarić 2017.
- 12 | **Подџрађе Пеџроварадинске џрђаве** (2017)
Уље на платну; 80 × 100 cm
Сигн.: д. д. лат.: V. Zarić 2017
- 13 | **Пуџ кроз Тврђаву са фџаменџима Градиђа** (2017)
Уље на платну; 100 × 80 cm
Сигн.: с. л. лат.: V. Zarić 2017
- 14 | **Одбрана џорњеџ џрудобрана** (2017)
Уље на платну; 100 × 80 cm
Сигн.: с. лат.: V. Zarić 2017
- 15 | **Сџоредни џуџеви кроз Тврђаву** (2017)
Уље на платну; 100 × 80 cm
Сигн.: д. л. лат.: V. Zarić 2017
- 16 | **Ток Дунава са фџаменџима караџа са Тврђаве** (2017)
Уље на платну; 100 × 80 cm
Сигн.: д. д. лат.: V. Zarić 2017
- 17 | **Велика окука** (2017)
Уље на платну; 80 × 100 cm
Сигн.: с. лат.: V. Zarić 2017
- 18 | **Фџаменџи Тврђаве и Градиђа** (2017)
Уље на платну; 100 × 80 cm
Сигн.: д. д. лат.: V. Zarić 2017
- 19 | **Конфџурација** (2017)
Уље на платну; 100 × 80 cm
Сигн.: д. д. лат.: V. Zarić 2017
- 20 | **Градиђ** (2017)
Уље на платну; 80 × 100 cm
Сигн.: д. д. лат.: V. Zarić 2017
- 21 | **Амбијенџ Тврђаве са заборављеним минским џољима** (2017)
Уље на платну; 80 × 100 cm
Сигн.: д. д. лат.: V. Zarić 2017

Сл. 26 *Леойолдов арсенал* (2016/17)
комбинирана техника на папиру

Цртежи

- 22 | **Пућ кроз средњи ниво Тврђаве** (2017)
Комбинована техника; оловка, оловка у боји, тушеви у боји, уљани пастел на препарираном акварел папиру; 69,5 × 90,3 cm
Сигн.: с. л. лат.: *V. Zarić 2017*
- 23 | **У унутрашњосџи**
Београдске кайије (2017)
Комбинована техника; оловка, оловка у боји, тушеви у боји, уљани пастел на препарираном акварел папиру; 69,5 × 90,5 cm
Сигн.: д. л. лат.: *V. Zarić 2017*
- 24 | **Осмајрачница** (2016/17)
Комбинована техника; оловка, оловка у боји, тушеви у боји, уљани пастел на препарираном акварел папиру; 70 × 90,5 cm
Сигн.: д. д. лат.: *V. Zarić*
- 25 | **Водени њрансјорџи** (2016/17)
Комбинована техника; оловка, оловка у боји, тушеви у боји, уљани пастел на препарираном акварел папиру; 69,5 × 89 cm
Сигн.: с. д. лат.: *V. Zarić*
- 26 | **Леополдов арсенал** (2016/17)
Комбинована техника; оловка, оловка у боји, тушеви у боји, уљани пастел на препарираном акварел папиру; 70 × 90,5 cm
Сигн.: д. д. лат.: *V. Zarić*
- 27 | **Амбијенџи Пејроварадинске џврђаве**
јрема Камениџи (2016/17)
Комбинована техника; оловка, оловка у боји, тушеви у боји, уљани пастел на препарираном акварел папиру; 69,5 × 90 cm
Сигн.: д. л. лат.: *V. Zarić*
- 28 | **Раскрсница** (2016/17)
Комбинована техника; оловка, оловка у боји, тушеви у боји, уљани пастел на препарираном акварел папиру; 69,5 × 90,5 cm
Сигн.: д. д. лат.: *V. Zarić*
- 29 | **Сахаџи кула** (2016/17)
Комбинована техника; оловка, оловка у боји, тушеви у боји, уљани пастел на препарираном акварел папиру; 69,5 × 90,5 cm
Нема сигн.
- 30 | **Према Везиџу** (2016/17)
Комбинована техника; оловка, оловка у боји, тушеви у боји, уљани пастел на препарираном акварел папиру; 69,6 × 90,3 cm
Сигн.: д. д. лат.: *V. Zarić*
- 31 | **Тојовске шује и коњушнице** (2017)
Комбинована техника; оловка, оловка у боји, тушеви у боји, уљани пастел на препарираном картону; 70,5 × 90,2 cm
Сигн.: д. д. лат.: *Vera Zarić 2017*

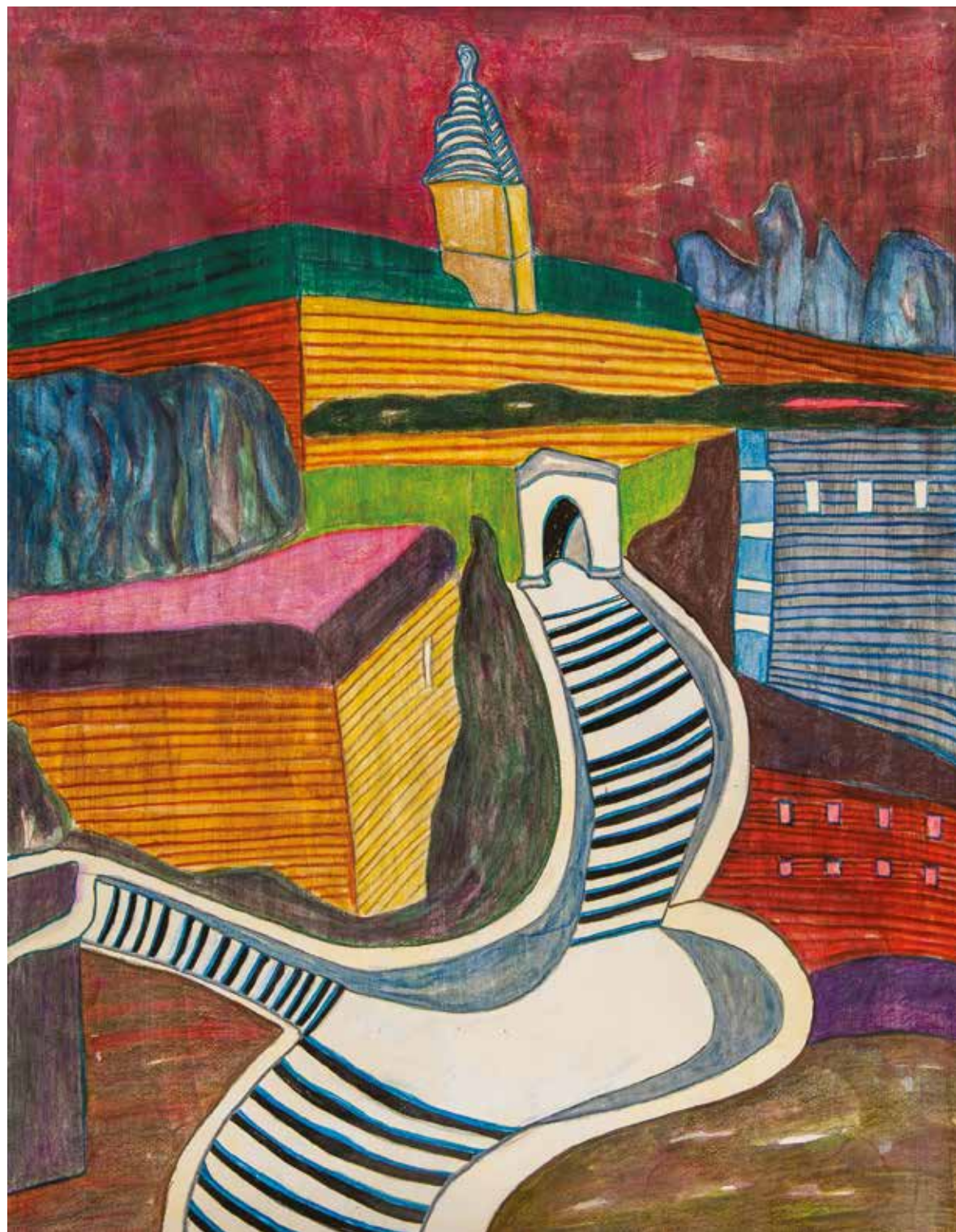

Сл. 27 Амбијенџ Пеџроварадинске џврђаве џрема Камениџи
(2016/17) комбинована техника на папиру

Сл. 28 *Раскрсница* (2016/17)
комбинована техника на папиру

- 32** | *Баруџана Свѣѣ Елизабетѣ* (2017)
Комбинована техника; оловка, оловка
у боји, тушеви у боји, уљани пастел на
препарираним картону; 70,5 × 90,3 cm
Сигн.: с. л. лат.: *V. Zarić 2017.*
- 33** | *Еїзерцир ѣлац* (2016)
Комбинована техника; оловка, оловка
у боји, тушеви у боји, уљани пастел на
препарираним картону; 70,5 × 90,5 cm
Сигн.: с. д. лат.: *Vera Zarić 2016*
- 34** | *Кровови* (2017)
Комбинована техника; оловка, оловка
у боји, тушеви у боји, уљани пастел на
препарираним картону;
70,5 × 90,5 cm
Сигн.: д. л. лат.: *Vera Zarić 2017*
- 35** | *Војна складишѣ на Тврђави* (2017)
Комбинована техника; оловка, оловка
у боји, тушеви у боји, уљани пастел на
препарираним картону;
70,5 × 90,3 cm
Сигн.: д. л. лат.: *Vera Zarić 2017*
- 36** | *Сїоредна кайија* (2017)
Комбинована техника; оловка, оловка
у боји, тушеви у боји, уљани пастел на
препарираним картону;
70,7 × 90,5 cm
Сигн.: д. д. лат.: *V. Zarić 2017*
- 37** | *Улаз у Подземне војне їалерије* (2017)
Комбинована техника; оловка, оловка
у боји, тушеви у боји, уљани пастел на
препарираним картону;
70,5 × 90 cm
Сигн.: д. с. лат.: *V. Zarić 2017*
- 38** | *Једносїавна касарна* (2017)
Комбинована техника; оловка, оловка
у боји, тушеви у боји, уљани пастел на
препарираним картону;
70,5 × 90,5 cm
Сигн.: с. д. лат.: *Vera Zarić 2017*
- 39** | *Тврђава* (2016/17)
Комбинована техника; оловка, оловка
у боји, тушеви у боји, уљани пастел на
препарираним картону;
70,7 × 90,3 cm
Сигн.: д. д. лат.: *Vera Zarić*
- 40** | *Погїрађе* (2016/17)
Комбинована техника; оловка, оловка
у боји, тушеви у боји, уљани пастел на
препарираним картону;
50,8 × 70,5 cm
Сигн.: с. л. лат.: *V. Zarić*
- 41** | *Градїћ зими* (2016/17)
Комбинована техника; оловка, оловка у
боји, тушеви у боји, уљани пастел на препа-
рираним акварел папиру; 50,8 × 72,7 cm
Сигн.: с. д. лат.: *V. Zarić*

Сл. 29 *Сахай кула*
(2016/17)
комбинирана
техника на папиру

Сл. 30 *Према Везирицу*
(2016/17)
комбинована
техника на папиру

42 *Војни објекти у Подгорици* (2016/17)
Комбинована техника; оловка, оловка у
боји, тушеви у боји, уљани пастел на препа-
рираном картону; 50,2 × 70,8 cm
Сигн.: с. лат.: *Vera Zarić*; д. д. лат.:
Vera Zarić

43 *Пейзоварадинска тврђава са Дунава*
(2016/17)
Комбинована техника; оловка, оловка у
боји, тушеви у боји, уљани пастел на препа-
рираном картону; 50,5 × 70,8 cm
Сигн.: д. л. лат.: *V. Zarić*

44 *Амбијент средње нивоа Тврђаве*
(2016/17)
Комбинована техника; оловка, оловка у
боји, тушеви у боји, уљани пастел на препа-
рираном картону; 50,5 × 71 cm
Сигн.: с. д. лат.: *V. Zarić*

45 *Висеће осматрачнице* (2016/17)
Комбинована техника; оловка, оловка у
боји, тушеви у боји, уљани пастел на препа-
рираном картону; 50,3 × 70,7 cm
Сигн.: с. л. лат.: *V. Zarić*

46 *Батимон царице Марије Терезије* (2016)
Комбинована техника; оловка, оловка у
боји, тушеви у боји, уљани пастел на препа-
рираном картону; 49 × 71 cm
Сигн.: с. лат.: *Vera Zarić 2016*

47 *Батимон цара Леополда* (2016/17)
Комбинована техника; оловка, оловка у
боји, тушеви у боји, уљани пастел на пре-
парираном картону; 50,5 × 70,8 cm
Сигн.: с. л. лат.: *V. Zarić*

48 *Пушеви кроз Тврђаву са картами*
из 19. века (2017)
Комбинована техника; оловка, оловка у
боји, тушеви у боји, уљани пастел на пре-
парираном картону; 50,8 × 70,8 cm
Сигн.: с. л. лат.: *Vera Zarić 2017*

49 *Избор карата из 18. и 19. века са*
Тврђаве (2017)
Комбинована техника; оловка, оловка у
боји, тушеви у боји, уљани пастел на пре-
парираном картону; 50,5 × 70,7 cm
Сигн.: д. д. лат.: *Vera Zarić 2017*.

50 *Доњи ниво Тврђаве* (2017)
Комбинована техника; оловка, оловка у
боји, тушеви у боји, уљани пастел на пре-
парираном картону; 50,7 × 70,7 cm
Сигн.: д. д. лат.: *Vera Zarić 2017*

51 *Складишта у Градишту* (2017)
Комбинована техника; оловка, оловка у
боји, тушеви у боји, уљани пастел на пре-
парираном картону; 50 × 70,7 cm
Сигн.: д. д. лат.: *Vera Zarić 2017*.

Сл. 31 *Тойовске шује и коњушнице* (2017)
комбинована техника на папиру

Сл. 32 Барутана Светие Елизабетие (2017) |
комбинирана техника на папиру

Сл. 33 *Еїзерцир йлац* (2016)
комбинована техника на папиру

Сл. 34 *Кровови* (2017)
комбинирана
техника на папиру

52 | ***Карте објекта на Горњем нивоу Тврђаве*** (2017)
Комбинована техника; оловка, оловка у боји, тушеви у боји,
уљани пастел на препарираним картону; 50,3 × 70,7 cm
Сигн.: Д. Д. лат.: *Vera Zarić 2017*

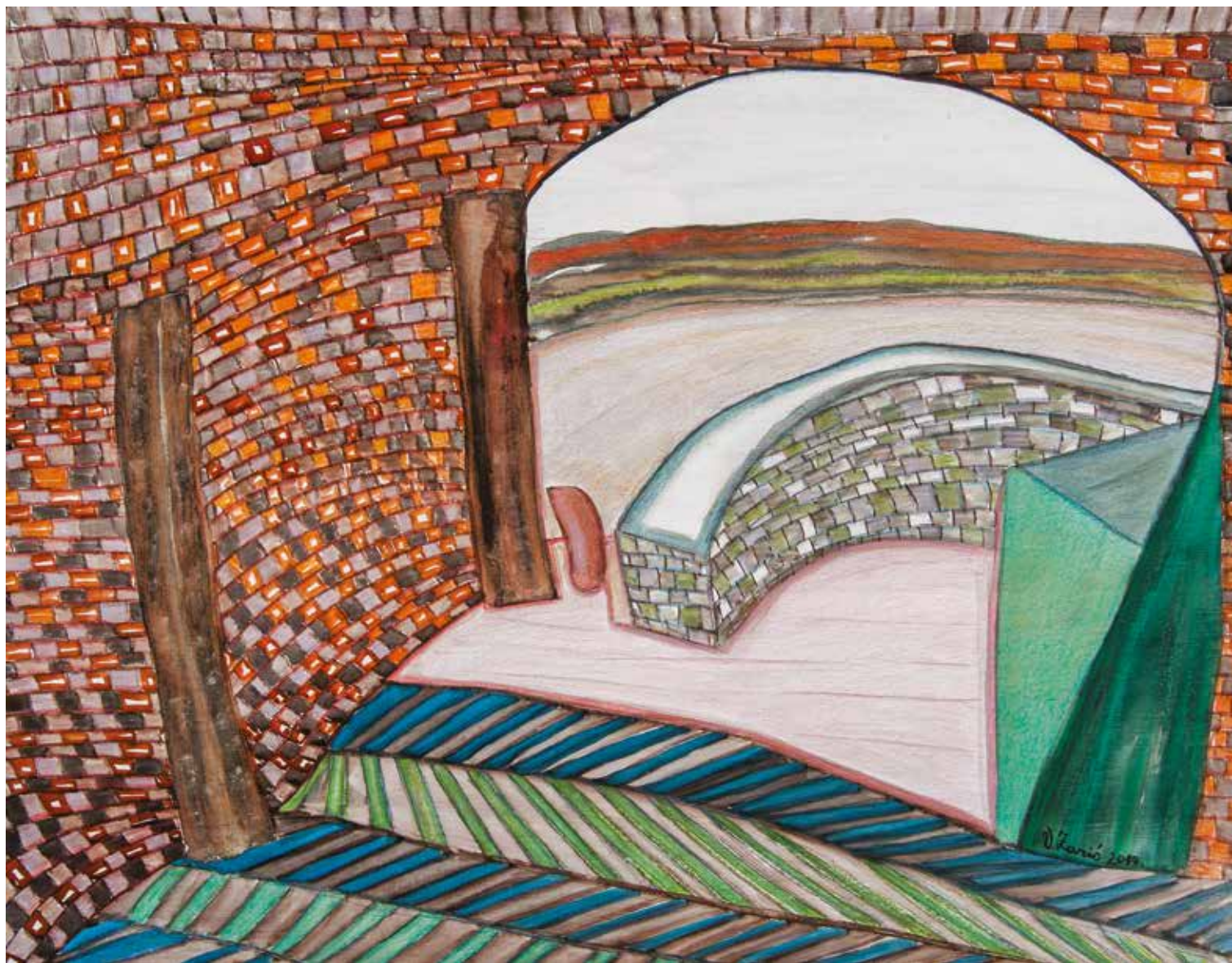
53 | ***Пут кроз Тврђаву са фрајменјима карата*** (2017)
Комбинована техника; оловка, оловка у боји, тушеви у боји,
уљани пастел на препарираним картону; 50,5 × 70,7 cm
Сигн.: Д. Л. лат.: *Vera Zarić 2017.*

Скраћенице:

Д. Д. лат.	доле, десно, латиница
Д. Л. лат.	доле, лево, латиница
Д. С. лат.	доле, средина, латиница
С. Д. лат.	средина, десно, латиница
С. лат.	средина, латиница
С. Л. лат.	средина, лево, латиница

Сл. 35 *Војна складишта на Тврђави* (2017)
комбинована техника на папиру

Сл. 36 *Сјоредна кайија* (2017)
комбинована техника на папиру

Биографија

Вера Зарић (Београд, 1948) присутна је на уметничкој сцени четрдесет година. Дипломирала је сликарство на Академији ликовних уметности у Београду (1971) у класи професора Љубице Сокић. Постдипломске студије завршила је на истој академији (1973) у класи професора Зорана Петровића. Била је запослена као ликовни педагог у Економској школи „Светозар Милетић” и Гимназији „Исидора Секулић” у Новом Саду.

Живи и ствара у Новом Саду. Изражава се у различитим ликовним техникама (цртеж, графика, акварел, пастел, колаж, уље, таписерија, дрворезбарено и бојено дрво). Члан је УЛУС-а, УЛУВ-а и Новосадског ликовног круга.

Њена дела су заступљена у збиркама многих музеја, галерија и приватних колекција код нас и у свету. Своја дела излагала је на 40 самосталних и многобројним колективним изложбама у земљи и иностранству. Добитник је дванаест признања и награда за своје стваралаштво.

Награде

1977. Награда за цртеж на 26. пролећној изложби УЛУВ-а у Новом Саду

1979. Откупна награда Кабинета за графику ЈАЗУ, на VII загребачкој изложби југословенског цртежа

Награда за цртеж на 26. изложби Уметничке колоније Бечеј

1980. Награда за цртеж на 9. новосадском салону

1986. Награда на Пролећној изложби УЛУВ-а у Новом Саду

Награда за гваш на 35. пролећној изложби СУЛУВ-а у Зрењанину

Награда Искра културе, Нови Сад

1987. Награда за осликане саркофаге на 16. новосадском салону

1988. Награда 17. новосадског салона

1989. Награда за акварел Уметничке колоније Ечка у Зрењанину

1990. Награда 15. сремскомитровачког салона

1997. Првомајска награда

Самосталне изложбе

1970

1973. *Изложба слика Вере Зарић*, Галерија УЛУВ-а, Нови Сад
1977. *Изложба Вере Зарић*, Галерија УЛУВ-а, Нови Сад
Вера Зарић, цртежи, Галерија Дома омладине, Београд
1978. *Изложба Цртежи Пејра Турчића, Вере Зарић и Ференца Маурича*, Културни центар младих „Соња Маринковић”, у оквиру Новосадског лета, Нови Сад

1980

1980. *Изложба Вере Зарић, цртежи*, Галерија УЛУВ-а, Нови Сад
1983. *Изложба Вере Зарић*, Галерија УЛУВ-а, Нови Сад
Изложба Вера Зарић, Галерија Коларчевог народног универзитета, Београд
1984. *Изложба Вера Зарић*, Уметничка колонија Ечка, Савремена галерија, Зрењанин
1985. *Изложба Вера Зарић*, Музеј Понишавља, Пирот
1986. *Изложба Вера Зарић*, Салон 77, Галерија савремене ликовне уметности, Ниш
Изложба Вера Зарић. Цртежи – слике, Галерија савремене ликовне уметности, Нови Сад
1987. *Изложба Владимир Бојдановић – цртежи, Пејтар Турчић – графике, Вера Зарић – слике*, Уметнички салон, Сплит
Изложба Вера Зарић. Цртежи – слике, Музеј савремене уметности, Скопље
1988. *Изложба Просторне слике сневача*, Збирка стране уметности, Музеј града Новог Сада
1989. *Изложба колажа Вере Зарић*, Карловачка уметничка радионица Кровови, Завичајна збирка Сремски Карловци

1990

1990. *Изложба Андрија Васиљевић, Пал Дечов, Вера Зарић*, Галерија УЛУС-а, Београд
Изложба Vera Zarić und Petar Ćurčić, Rathaus der Stadt, Фрајберг ам Некар (Freiberg am Neckar), Немачка
1991. *Изложба Jugoslawische Maler, Vera Zarić, Petar Ćurčić, Živojin Miškov*, Хојхаузен (Neuhausen), Немачка
Изложба Wein und Graphik, Bilder und Grafiken von Vera Zarić und Petar Ćurčić, Нирнберг (Nürnberg), Немачка

Сл. 37 Улаз у Подземне војне галерије (2017)
комбинована техника на папиру

Сл. 38 Једноставна касарна (2017)
комбинована техника на папиру

Изложба *Вера Зарић. Из шкриње сневача*, Галерија Културног центра СФРЈ, Париз, Француска

Изложба *Вера Зарић. Из шкриње сневача*, Савремена галерија Уметничке колоније Ечка, Зрењанин

Изложба *Вера Зарић. Из шкриње сневача*, Галерија „Лазар Возаревић”, Сремска Митровица

Изложба *Звоно за Ленку. Изложба слика и цртежа Вере Зарић*, Галерија „Мост”, Нови Сад

1993. Изложба *Вера Зарић – слике*, Галерија Радничког универзитета, Нови Сад

1994. Изложба *Вера Зарић. Слике и цртежи*, Галерија Војвођанске банке, Нови Сад

Изложба *Вера Зарић*, Новосадски летњи фестивал, Петроварадинска тврђава, Нови Сад

1995. Изложба *Вера Зарић – слике*, Кућа Крсмановић, Београд

1996. Изложба *Вера Зарић – слике*, Цесла, Нови Сад

1998. Изложба *Вера Зарић – слике*, Музеј Војводине, Нови Сад

1999. Изложба *Вера Зарић – слике*, Галерија „Францер”, Суботица

2000

2001. Изложба *Вера Зарић – слике*, Галерија „Хемофарм”, Вршац

Изложба *Вера Зарић – слике, објекти*, Галерија центра за визуелну културу „Златно око”, Нови Сад

2004. Изложба *Вера Зарић – слике*, Галерија Огранка САНУ у Новом Саду

2007. Изложба *Вера Зарић. Сенке из давнина*, Музеј Војводине, Нови Сад

Изложба *Вера Зарић – колажи*, Галерија „Арт”, Нови Сад

Изложба *Вера Зарић – слике и објекти*, Мотовун

2008. Изложба *Вера Зарић. Ехо предака*, Галерија Огранка САНУ у Новом Саду

2010

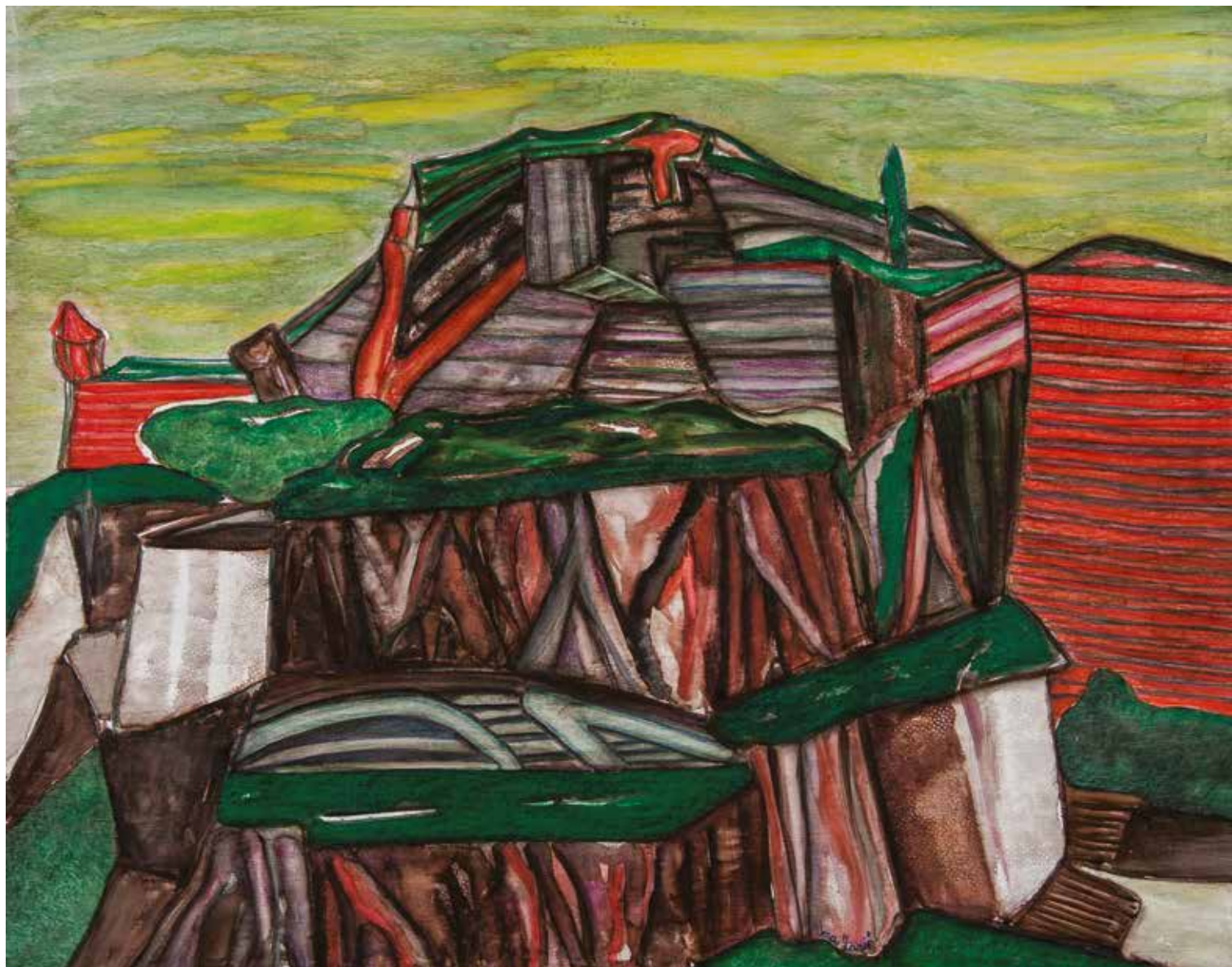
2011. Изложба *Вера Зарић. Цртежи и слике из Поклон збирке Завичајне галерије Музеја града Новог Сада*, Музеј града Новог Сада, Нови Сад

2015. Изложба *Сиварање на папиру. Избор радова Вере Зарић*, Галерија ликовне уметности Поклон збирка Рајка Мамузића, Нови Сад

Изложба *Поклон-збирка Вере Зарић*, Галерија Матице српске, Нови Сад

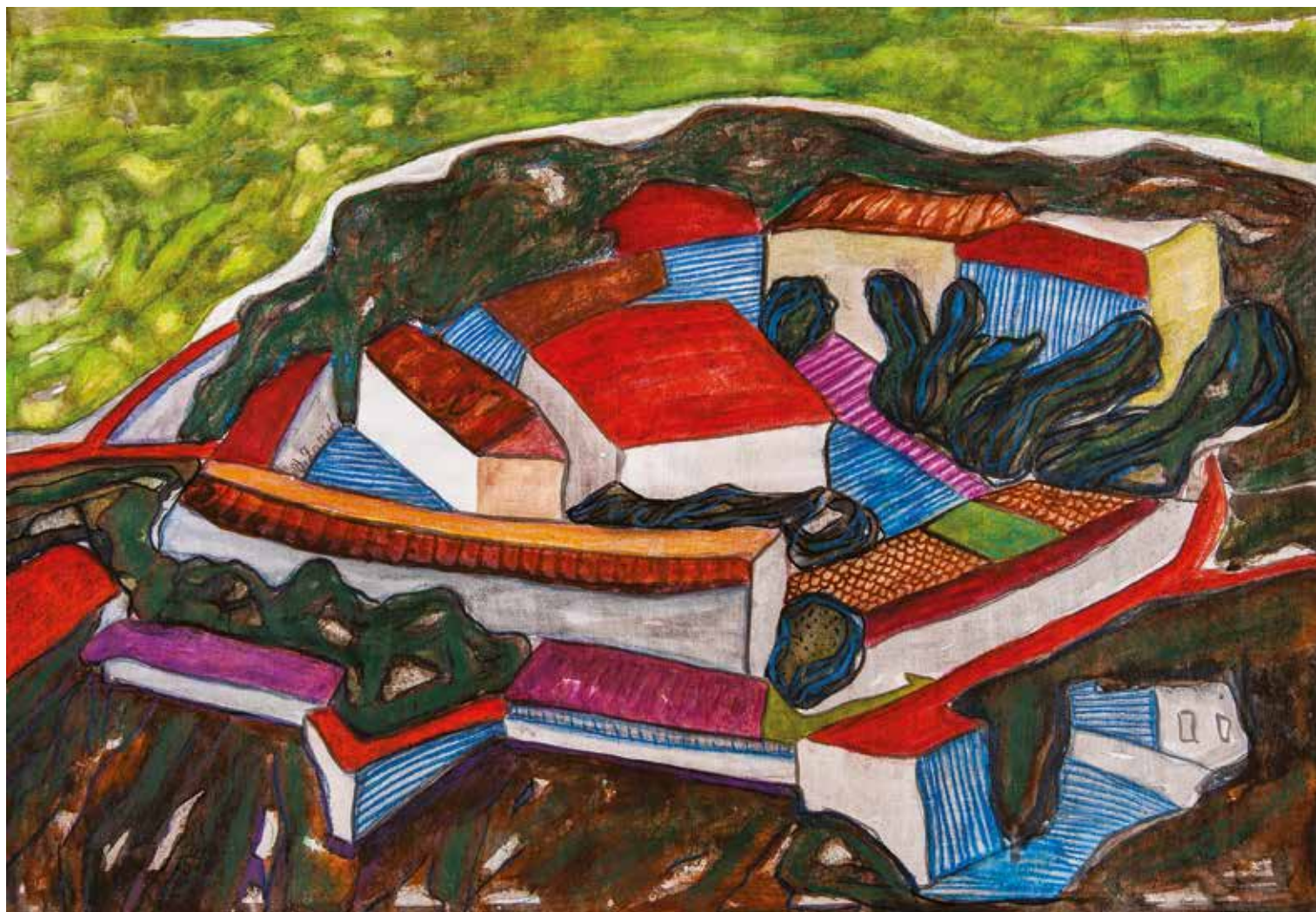
Библиографија (избор)

- Милош Арсић, „Деби новосадског ликовног круга”, *Дневник*, Нови Сад, 12.9.1972.
- Miloš Arsić, *Izložba slika Vere Zarić*, Galerija ULUV-a, Novi Sad 1973.
- Miloš Arsić, „Slike i crteži Vere Zarić”, *Polja*, br.178, Novi Sad 1973, 31.
- Милош Арсић, „Без праве концепције”, *Дневник*, Нови Сад, 24.10.1976.
- Miloš Arsić, *Izložba Vere Zarić*, Galerija ULUV-a, Novi Sad 1977.
- Miloš Arsić, „Ka autonomnosti izraza”, *OKO*, Zagreb, 27.1.1977.
- Miloš Arsić, *Crteži Vere Zarić*, Galerija Doma omladine, Beograd 1977.
- Miloš Arsić, „Crteži Vere Zarić, Galerija ULUV-a mart 1977”, *Polja*, br. 219, Novi Sad 1977, 22–23.
- Милош Арсић, „26. пролећна изложба УЛУВ-а”, *Уметносћ*, бр. 57, Београд 1977.
- Милош Арсић, „Убедљива цртачка акција”, *Дневник*, Нови Сад, 15.3.1977.
- Милош Арсић, „Цртачка зрелост”, *Дневник*, Нови Сад, 25.9.1977.
- Милош Арсић, *Визуелни трагови: ликовне белешке*, Нови Сад 1978.
- Милош Арсић, „Самосталност ликовних облика, Визуелни трагови”, *Ситражилово*, 61, Нови Сад 1978, 81–86.
- Miloš Arsić, *Izložba crteža Vere Zarić*, Galerija ULUV-a, Novi Sad 1980.
- Милош Арсић, *Графика у Војводини 1900–1985*, Галерија ликовне уметности, Нови Сад 1985.
- „Ausstellung Jugoslawische Maler bei der L.G.Neuhausen”, *Mitteilungsblatt*, Neuhausen, 19.4.1991.
- И. Б., „Путописне приче уз лимунaду и кокице”, *Дневник*, Нови Сад, 29.7.2017.
- Јелена Бањац, *Вера Зарић – цртежи и слике из њоклон збирке Завичајне галерије Музеја града Новог Сада*, Музеј града Новог Сада, Нови Сад 2011.
- G. Benić, „Susreti: novosadska likovna trojka u Umjetničkom salonu Splita, Grupni portret s damom”, *Slobodna Dalmacija*, Split, 25. svibnja 1987.
- Владимир Богдановић, *Вера Зарић, графике*, Савремена галерија Уметничке колоније Ечка, Зрењанин 1984.
- Владимир Богдановић, „Између арабеске и алегорије”, *Дневник*, Нови Сад, 15.3.1984.
- Павле Васић, „Цртеж ликовних уметника Војводине”, *Полиџика*, Београд, 20.12.1975.
- П.(авле) В.(асић), „Цртежи Вере Зарић”, *Полиџика*, Београд, 28.9.1977.
- Р. Влатковић, „Чудо авантуре”, *Први мај*, Пирот, 31.5.1985.
- Петко Војнић Пурчар, „Ахитектурна графика”, *Дневник*, Нови Сад, 24.3.1983.
- Petko Vojnić Purčar, *Vera Zarić*, Galerija savremene umetnosti Niš – Salon 77, Niš 1986.
- Петко Војнић Пурчар, *Отворени аџеље: есеји, чланци, записи*, Нови Сад, Београд, Загреб 2004.

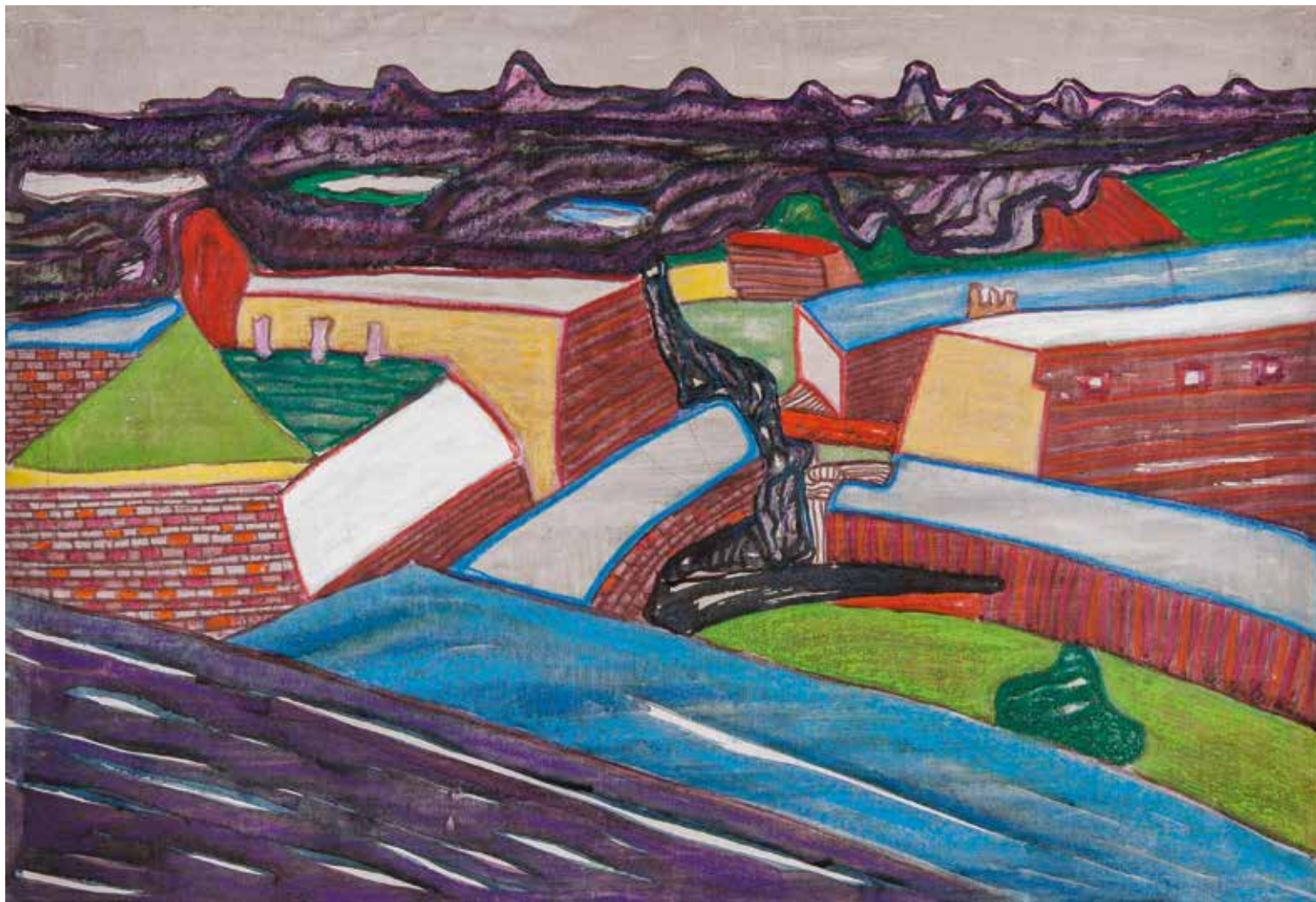
Сл. 39 *Тврђава* (2016/17)
комбинована техника на папиру

Сл. 40 *Погірађе* (2016/17)
комбинована техника на папиру

Сл. 41 *Градић зими* (2016/17)
комбинована техника на папиру

Сл. 42 Војни објекти у Подгорици (2016/17)
комбинована техника на папиру

Сл. 43 *Пейроварадинска џврђава са Дунава* (2016/17)
комбинована техника на папиру

Сл. 44 Амбијенї средњеї нивоа Тврђаве (2016/17)
комбинована техника на папиру

Сл. 45 Висеће осмајрачнице (2016/17)
комбинована техника на папиру

Сл. 46 Бастіон царице Марије Терезије (2016)
комбинована техника на папиру

Сл. 47 *Бастийон цара Леојолда* (2016/17)
комбинована техника на папиру

Сл. 48 *Пушеви кроз Тврђаву са
картицама из 19. века (2017)*
комбинована техника на папиру

- С. Г., „Изложба на Вера Зарић”, *Нова Македонија*, Скопје, 11.8.1987.
- Бела Дуранци, „Пример повратка за визију недогледа”, *Анали Огранка САНУ у Новом Саду*, број 4, Нови Сад 2009, 54–58.
- Vera Zarić, *Jedan od mogućih pristupa prikazivanju arhitekture u grafici ili arhitektura kao povod za grafiku*, Galerija ULUV-a, Novi Sad 1983.
- Вера Зарић, *Архитектура у графички или архитектура као повод за графику*, Галерија Коларчевог народног универзитета, Београд 1983.
- Вера Зарић, *Вера Зарић – слике*, Галерија Огранка САНУ у Новом Саду, Нови Сад 2004.
- Вера Зарић, *Вера Зарић: ехо предака*, Галерија Огранка САНУ у Новом Саду, Нови Сад 2008.
- Mile Ignjatović, *Vera Zarić, senke iz davnina*, Muzej Vojvodine, Novi Sad 2007.
- Миле Игњатовић, „Вера Зарић – слике и цртежи”, *Раг Музеја Војводине*, бр. 50, Нови Сад 2008, 430–432.
- „Изложба Вере Зарић”, *Народне новине*, Ниш, 20.6.1986.
- Ђорђе Јовић, „Исходиште младости”, *Дневник*, Нови Сад, 16.6.1972.
- Ђорђе Јовић, *Цртеж ликовних уметника Војводине*, УЛУВ, Нови Сад 1975, 63.
- Ђорђе Јовић, *Ка уметности*, избор текстова, Центар за културу „Олга Петров”, Панчево 1987.
- Јелена Огњановић, Ратомир Кулић, Милан Соларов, *Поклон-збирка Вере Зарић*, Галерија Матице српске, Нови Сад 2015.
- Ђорђе Кадијевић, „На трагу осеке”, *НИН*, Београд, 3.11.1974.
- Богомил Карлаварић, „Новосадски ликовни круг”, *Уметности*, бр. 37, Београд 1974, 112.
- Богомил Карлаварић, „Новосадски ликовни круг”, *Уметности*, бр. 41/42, Београд 1975, 114–115.
- Богомил Карлаварић, „Цртеж ликовних уметника Војводине”, *Уметности*, бр. 45–46, Београд 1976, 87.
- Богомил Карлаварић, „Пети новосадски ликовни салон”, *Уметности*, бр. 49, Београд 1976, 62–63.
- Никола Кусовац, „Догађај сезоне”, *Политика експрес*, Београд, 6.12.1975.
- Никола Кусовац, „По дубини”, *Политика експрес*, Београд, 3.10.1977.
- Братислав Љубишић, „Вера Зарић, Андреја Васиљевић и Пал Дечов”, *Ликовни животи, хроника о визуелним и просторним комуникацијама*, Нови Сад 1990, 20–21.
- Војислав Марић, „Скица са изложбе слика Вере Зарић”, *Анали Огранка САНУ у Новом Саду*, бр. 4, Нови Сад 2009, 68.

Сл. 49 Избор карата из 18. и 19. века са Тврђаве (2017)
комбинована техника на папиру

Сл. 50 Доњи ниво Тврђаве (2017)
комбинована техника на папиру

- Јасна Мелвингер, „Пред ликовним огледалом Вере Зарић”, *Савременик илус*, бр. 143/144/145, Нови Сад 2006, 137–141.
- З. Мл., „Стваралаштво Вере Зарић на длану”, *Дневник*, Нови Сад, 8. 7. 2015.
- Ј. Николић, „Графике Вере Зарић”, *Слобода*, Пирот, 25.5.1985.
- Слободан Новаковић, „Вера у земљи чуда”, *Јез*, Београд, 30.9.1977.
- Н. Попов, „Сусрети: Вера Зарић, сликарка. Игре бојом и техникама”, *Дневник*, Нови Сад, 23. 7. 1999.
- Z.R., „Čudesni svet Vere Zarić u Galeriji „Zlatno oko”, Drvo me uvek čeka”, *Gradanski list*, Novi Sad, 16.10.2001.
- Оливера Радовановић, *Црпјежи Пејтра Турчића, Вере Зарић и Ференца Маурича*, Музеј града Новог Сада и Културни центар младих „Соња Маринковић”, Нови Сад 1978.
- Olivera Radovanović, *Form and Line*, Muzej grada Novog Sada, Novi Sad 1985.
- Olivera Radovanović, *Crtež, grafika, skulptura*, Muzej grada Novog Sada, Novi Sad 1985.
- Ђорђе Радјковић, „Vera Zarić tragom eha predaka”, *Gradanski list*, Novi Sad 12.5.2008, 23.
- Селимир Радуловић, „Селење душе”, *Дневник*, Нови Сад, 21.10.1998, 17.
- Драшко Ређеп, „Простор одједном, Под сводовима Вере Зарић”, *Огјек*, бр.1, Сарајево, 1–15.1.1987.
- Драшко Ређеп, „Перспектива голуба или завичај”, *Кровови*, бр. 29/30, Нови Сад 1993, 77–80.
- Драшко Ређеп, „Изван историје или Венеција без разлога”, *Недељна Борба*, 12–13. 4. 1997.
- Милан Соларов, Лазар Симоновић, *Вера Зарић – илуминални иредели*, Културни центар Новог Сада, Нови Сад 1993.
- Милан Соларов, *Вера Зарић*, Петроварадинска тврђава, Новосадски летњи фестивал, Културни центар Новог Сада, Нови Сад 1994.
- Милан Соларов, „Експериментално и концептуално у сликарству Вере Зарић”, *Прејлег*, 2, Центар за визуелну културу Златно око, Нови Сад, октобар–новембар 1995.
- Милан Соларов, *Вера Зарић, слике*, Цесла – Клуб CeDan, Нови Сад 1996.
- М. Solarov, P. Ćurčić, G. Šarčević, J. Tutorov, *Vera Zarić slike – ulja na platni*, Muzej Vojvodine, Novi Sad 1998.
- Милан Соларов, *Стварање на папиру: избор радова Вере Зарић*, Галерија ликовне уметности Поклон збирка Рајка Мамузића, Нови Сад 2015.
- Сава Степанов, „Шести новосадски ликовни салон”, *Мисао*, Нови Сад, 2.11.1977.
- Сава Степанов, *Појуреба за сликом*, Савремена галерија Центра за културу „Олга Петров”, Панчево 1988.
- Андреј Тишма, „Суморна визуелна поема”, *Дневник*, Нови Сад, 30.9.1986.

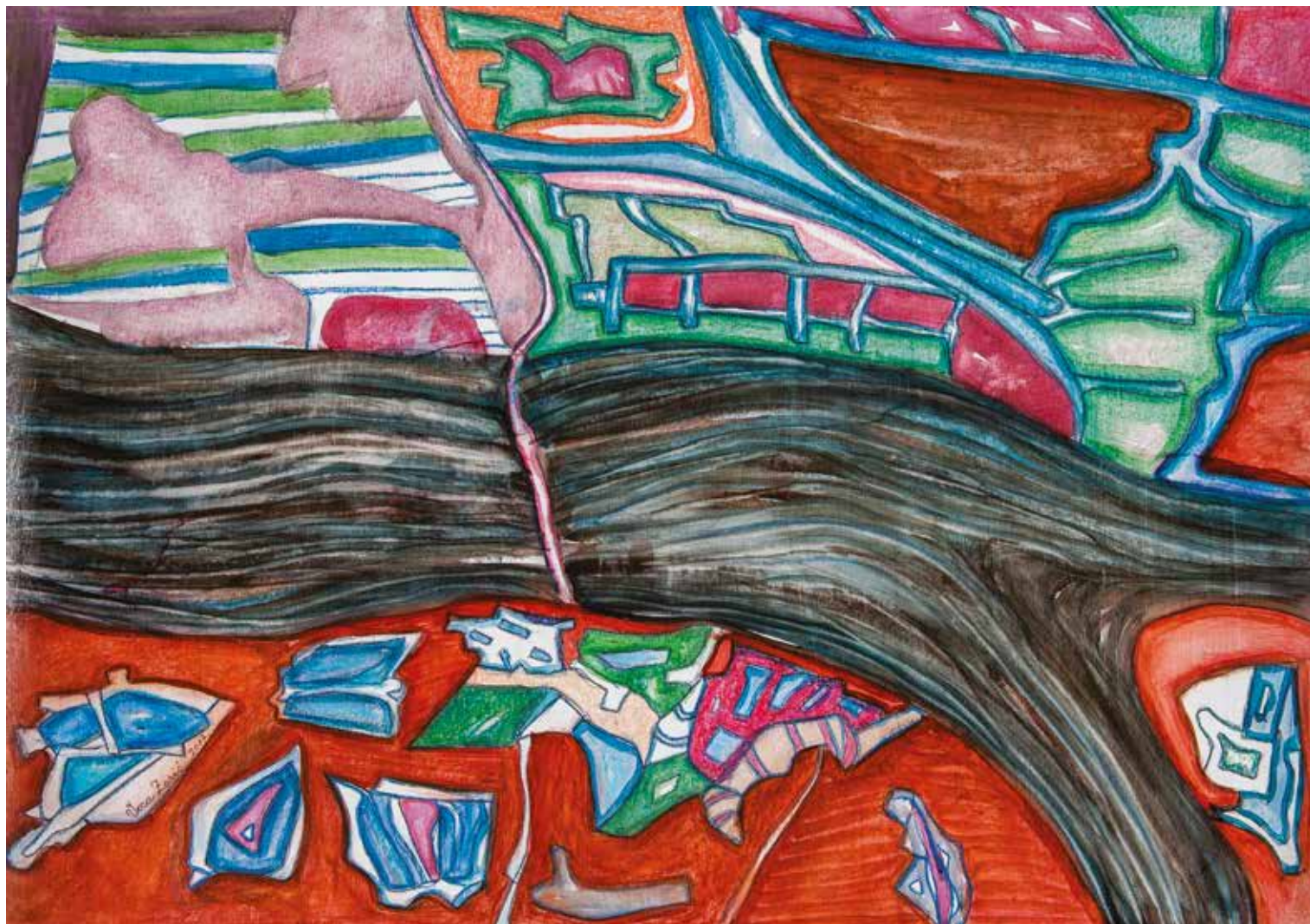

Сл. 51 Складишћа у Градићу (2017)
комбинована техника на папиру

Сл. 52 *Карте објеката на Горњем нивоу Тврђаве* (2017)
комбинована техника на папиру

- Андреј Тишма, „Вера Зарић”, *Дневник*, Нови Сад, 30.4.–3.5.1993, 16.
- А.Т., „У атељеу Вере Зарић, Митолошке теме”, *Дневник*, 14. јул 1994.
- А. Тишма, „Игра ритмом и бојама, Слике Вере Зарић у Галерији „Цесла” у Новом Саду”, *Дневник*, 8.3.1996, 14.
- Андреј Тишма, „Излазак у простор”, *Дневник*, Нови Сад, 7.10.2001, 11.
- Андреј Тишма, „Дијалог са сакралним”, *Дневник*, Нови Сад, 1.11.2007, 13.
- Јасмина Туторов, „Изложба Вере Зарић и Ане Немет”, *Зрењанин*, Зрењанин 23.3.1984.
- Петар Ђурчић, *Вера Зарић – слике и цртежи*, Галерија савремене ликовне уметности, Нови Сад 1994.
- Петар Ђурчић, „*Просјор*” и „*време*” у сликању и цртању Вере Зарић, Галерија Војвођанске банке, Нови Сад 1994.
- Filipić, „Samorodni Vojvođani, Uz „trojednu” izložbu Petra Ćurčića, Vladimira Bogdanovića i Vere Zarić u Umjetničkom salonu u Splitu”, *Slobodna Dalmacija*, Split, 27. svibnja 1987.
- М.(иња) Ч.(елар), „Тушем и пером”, *Полиџика експрес*, Београд, 22.2.1977.
- М.Ч.М., „Магичне представе”, *Полиџика експрес*, Београд, 7.3.1983.
- М.Ч.М., „Разуђени облици”, *Полиџика експрес*, Београд, 8.10.1983.
- М.Челар-Марјановић, „Митолошке теме”, *Полиџика експрес*, Београд, 28.9.1986.
- М.(иња) Ч.(елар) М.(арјановић), „Исликане шкриње”, *Полиџика експрес*, Београд, 20.2.1990.
- Гроздана Шарчевић, *Вера Зарић, Цртежи – слике*, Галерија савремене ликовне уметности, Нови Сад 1986.
- Гроздана Шарчевић, *Вера Зарић, цртежи-слике*, Галерија савремене ликовне уметности, Нови Сад, Музеј на современата уметност Скопје, Скопје 1987.
- Гроздана Шарчевић, *Просторне слике сневача*, Музеј града Новог Сада, Нови Сад 1988.
- Гордана Шарчевић, „Данас за јуче и сутра: поводом линореза Вере Зарић”, *Летопис Маџице српске*, 165, Нови Сад 1989, 815–817.
- Grozdana Šarčević, Jasmina Tutorov, *Iz škrinje snevača*, Galerija savremene likovne umetnosti, Novi Sad 1991.
- Весна Штрасер, „Вера Зарић, изложба колажа”, *Кривови*, бр. 17/18, Нови Сад 1989, 22.
- AW Selbst „'Göggelefest' lieferte die Vorlagen, Jugoslawisches Künstlerehepaar Vera Zarić und Petar Ćurčić stellt aus”, *Ludwigsburger Kreiszeitung*, Freiberg, 28.5.1990.
- Angelika Wesner, „Freiberger Motive in farblicher Harmonie”, *Freiberger Nachrichten*, Freiberg, 31.5.1990.

Сл. 53 *Путј кроз Тврђаву
са фрајменјима карайи* (2017)
комбинована техника на папиру

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

75.071.1:929 Zarić V.(083.824)

ЗАРИЋ, Вера, 1948–

Капије и амбијенти Гибралтара на Дунаву Вере Зарић / [аутор Јелена Бањац ;
фотографија Феђа Киселички]. – Нови Сад : Музеј града Новог Сада, 2017
(Београд : Службени гласник). – 80 стр. : илустр. ; 22 cm

Биографски подаци о уметници. – Тираж 300.

ISBN 978-86-7637-115-0

1. Бањац, Јелена [аутор изложбе]

а) Зарић, Вера (1948-) – Сликарство – Изложбени каталози
COBISS.SR-ID 318861831

